

Izdelava visoke grede na Gimnaziji Šiška (FOTO: ARHIV INŠTITUTA)

Zeliščna greda na Osnovni šoli Zirovnica (FOTO: ARHIV INŠTITUTA)

Program Šolski ekovrt zglede za vso Evropo

Ogromno otrok vse več časa preživi v računalniškem svetu, neposrednega stika z naravo in tudi s pridelavo hrane pa imajo vse manj, so že pred leti ugotavljali strokovnjaki Inštituta za trajnostni razvoj. Leta 2011 so s pomočjo švicarske donacije zagnali leto in pol trajajoč projekt Šolski ekovrt, ki se je pozneje prelevil v šolski program. Danes ekološke vrtove obdelujejo v okolici najmanj 250 vrtcev, šol in dijaških domov.

Ideja o šolskih ekoloških vrtovih se je začela razvijati že veliko prej, saj so na inštitutu, kjer se ukvarjajo z raziskovanjem in razvojem ekološkega kmetijstva, prepričani, da je za najmlajše dolgoročno koristen le vsakodnevni stik s pridelavo hrane. Ko so bili izbrani na razpisu Švicarskega prispevka razširjeni EU, je odziv vrtcev in šol presejal njihova pričakovanja, saj se jih je v mrežo šolskih ekovrtov od januarja 2011 do maja 2012 vključilo kar 146 iz vse Slovenije. Ponekod so po zaslugi predanih ozaveščenih vzgojiteljev in učiteljev že prej imeli gredico ali vrtniček, projekt, ki je nudil podporo strokovnjakov, pa je spodbudil še druge.

Ko so sredstva donacije pošla, so upali na zanimanje novih donatorjev ali primeren razpis v Sloveniji, a ga do danes ni bilo, je povedala dr. **Anamarija Slabe**, univ. dipl. inž. kmetijstva, pobudnica organiziranega ekološkega vrtnarjenja med otroki, ki se je do danes kljub finančnim težavam razvilo v že pravo gibanje, kar jo zelo veseli. Vzgojno-izobraževalni zavod, ki se priključuje mreži šolskih ekovrtov ali članstvo

Osnovnošolci v Krtini vedo, da je treba posajene rastline zaliti. (FOTO: ARHIV INŠTITUTA)

podaljša, plača 50 evrov prispevka na šolsko leto, v zameno pa dobi vsaj za 500 evrov vredno strokovno in informacijsko podporo. Da program lahko razvijajo naprej, so si tako primorani pomagati na vse mogoče načine, vendar se bojijo, da bo brez rednega financiranja

prej ali slej zamrl, razočarano ugotavlja sogovornica. »Tako kmetijsko kot šolsko ministrstvo nas moralno sicer podpirata, finančno pa žal ne. Do zdaj še ni bilo primernege razpisa, na katerega bi se lahko prijavi.« Po drugi strani pa je Evropa v njihovem programu ekološkega vrtnarjenja od mladih nog prepoznala izjemen potencial, ki

ga v mednarodnem projektu EATthink2015 predstavljajo kot vzorčni primer odličnega vzgojnega orodja. Z njihovo podporo bo inštitut do konca prihodnjega leta v ekološko vrtnarjenje lahko uvedel vsaj 50 novih mentorjev oziroma nadgradil znanje tistih, ki so se ekološkemu vrtnarstvu zapisali prejšnja leta.

Ekološko je zdravo

Med zavodi, ki se priključijo mreži šolskih ekovrtov, prednjačijo osnovne šole, približno tretjina je vrtcev, kakšnih deset odstotkov je srednjih šol in dijaških domov. Vrt večinoma obdelujejo v sklopu krožka ali pouka biologije, nekateri pa se odločijo za drugačen način dela, saj delo na vrtu lahko povežejo

z večino šolskih predmetov. Gonilna sila je vsaj en predan mentor (vzgojitelj, učitelj biologije ali drugega predmeta), ki k sodelovanju pritegne tako otroke kot zaposlene (zlasti pomemben je hišnik, starše in celo lokalno skupnost, seveda pa je pomembno, da je programu v prvi vrsti naklonjen ravnatelj. Ta tudi podpiše častno izjavo, ki jo inštitut podeli vrtcu ali šoli, ki je vsaj po enoletnem članstvu izpolnil/-a vsa zahtevana merila za pridobitev znaka Šolski ekovrt. Častna izjava in pravica do uporabe znaka veljata dve leti. Mentorjem je pri prvih korakih in tudi pozneje v največjo podporo strokovno svetovanje dveh permakulturnih strokovnjakinj (**Jožica Fabjan** in **Alenka Henigman**) in drugih

Če otroka navdušimo za pridelovanje in uživanje ekološke hrane, mu damo najboljšo popotnico za zdravo življenje.

sodelavcev inštituta, ki vodijo seminarje in tudi obiščejo prijavljene vrtce oziroma šole. Za uspešno vrtnarjenje je namreč treba izdelati načrt, prilagojen možnostim. Kjer imajo dovolj zemlje, se odločijo za talni vrt, kjer prevladuje beton, si pomagajo s koriti in dvignjenimi gredami. Pametno je začeti z gredico ali dvema in vrt postopno večati, sicer lahko začetno navdušenje ob obilici dela (za vrt je treba skrbeti tudi med počitnicami) sčasoma pojenja,

Najmlajši sejalcji iz vrtca v Kamniku (FOTO: ARHIV INŠTITUTA)

a to se na srečo zgodi le redko. In pridelek? Ga lahko uporabijo v šolski kuhinji? »Tudi glede tega članom pomagamo, da svoj ekovrt preprosto vključijo v svoj sistem zagotavljanja varnosti hrane (HACCP), da so lahko brez skrbi,« odgovarja dr. Slabe. In še zanimivost: osnovnošolci – celo tisti, ki niso ravno ljubitelji zelenjave – se navdušujejo tudi nad pripravo jedi, v katere vključujejo pridelek s šolskega vrta. Zanimanje za vrtnarjenje med vrtci in šolami ter – kar je

največji uspeh – med otroci se povečuje, z zadovoljstvom opaža dr. Anamarija Slabe. »S terena dobivamo odlične odzive. Marsikje, npr. v Ilirski Bistrici, so prav otroci, ki so jih mentorji navdušili za vrt, spodbudili starše, da so znova začeli sami pridelovati začimbe, zelenjavo, jagodičevje, sadje ... Če malček spozna pristen okus kakovostne zelenjave in sadja, ju bo znal ceniti, gojiti in kupovati tudi, ko odraste.«

NATALIJA MLJAC

Kako do znaka?

Merila za pridobitev znaka Šolski ekovrt:

- ☑ zbiramo organske odpadke in jih kompostiramo, kompost uporabljamo za gnojenje;
- ☑ uporabljamo ekološka semena ali kemično neobdelana semena, če ekološka niso na voljo;
- ☑ izdelan imamo osnoven načrt kolobarjenja, ki ga upoštevamo pri gojenju rastlin;
- ☑ rastline gnojimo z organskimi gnojili: kompostom, posevki za zeleno gnojenje, kompostiranim gnojem ipd.; izdelan imamo osnoven načrt preskrbe rastlin s hranili;
- ☑ trajnostno gospodarimo z vodo: z njo ravnamo skrbno, padavinsko vodo po možnosti zbiramo za rabo na vrtu oziroma po potrebi, če je mogoče, jo čistimo s pomočjo rastlin;
- ☑ na vrtu ne uporabljamo nobenih kemično-sintetičnih pesticidov;
- ☑ na vrtu ne uporabljamo nobenih kemično-sintetičnih mineralnih gnojil;
- ☑ ločeno zbiramo ne le organske, temveč tudi vse druge odpadke.

Prizadevne vzgojiteljice in mladi ekovrtnarji v Vrtcu Antona Medveda v Kamniku obirajo jabolka. (FOTO: ARHIV INŠTITUTA)